

8+

Gweithgaredd

Ar gyfer y gweithgaredd hwn, bydd angen arnoch astudiaeth achos Nabirye.

Gofynnwch i'r disgyblion ddychmygu eu bod yn ddall. Ym mha ffyrdd fyddai mynd i'r ysgol yn anoddach?

Esboniwch fod gennym ni i gyd anghenion arbennig o ryw fath– ond bod y ffordd mae ysgolion yn cael eu rhedeg yn gallu ei gwneud yn arbennig o anodd weithiau i blant sy'n rhannol ddall neu'n ddall. Mae ein hanghenion i gyd yn fwy tebygol o gael eu bodloni os oes digon o athrawon sydd â'r amser a'r sgiliau i'n helpu.

Gofynnwch i'r disgyblion benderfynu a yw'r gosodiadau canlynol yn wir ynteu'n ffug:

- Nid yw 98% o blant anabl mewn gwledydd sy'n datblygu yn mynd i'r ysgol.
- Mae plant sy'n ddall yn gorfod mynd i ysgolion arbennig i'r deillion a fedran nhw ddim mynd i ysgolion prif ffrwd.
- Dydy plant sy'n ddall ddim yn gallu chwarae gemau.

Mae'r gosodiad cyntaf yn wir; yr ail yn ffug; a gellir ateb y trydydd drwy ddefnyddio stori Nabirye Oliver.

Darllenwch stori Nabirye Oliver. Yna gofynnwch i'r disgyblion wneud rhestr o'r ffyrdd y byddai bywyd yn newid pe bai ganddi'r cyfle i fynd i'r ysgol. Yna gofynnwch iddyn nhw sut bydd dyfodol Nabirye os bydd hi'n parhau heb addysg.

Er enghraifft:

- Dim cefnogaeth: ddim yn gallu mynd i'r ysgol, ddim yn gallu darllen nac ysgrifennu, ddim yn gallu dysgu.
- Cyfle i fynd i'r ysgol: dysgu Braille, mwy o amser gyda'i ffrindiau, ac ati.

Mae 72 miliwn o blant yn colli'r cyfle i fynd i'r ysgol

Nodiadau Cefndir: Addysg fel hawl ddynol

Mae hawl ddynol yn rhywbeth sy'n hollol angenrheidiol i fyw bywyd urddasol a diogel. Rhai enghreifftiau o hawliau dynol sylfaenol yw bwyd, dŵr a lloches. Mae Datganiad Cyffredinol y CU ar Hawliau Dynol (1948) yn cydnabod addysg fel hawl ddynol sylfaenol. Mae hyn yn golygu bod hawl gan bob person i gael o leiaf addysg sylfaenol, yn rhad ac am ddim. Mae Confensiwn y CU ar Hawliau'r Plentyn (1989) yn mynd hyd yn oed ymhellach, gan bennu bod hawl gan blant i addysg o safon. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i lywodraethau "wneud addysg gynradd yn orfodol ac ar gael i bawb" ac mae'n dweud bod hawl gan blant i gael addysg sy'n eu paratoi ar gyfer bywyd cyfrifol, gweithgar, fel oedolyn mewn cymdeithas rydd sy'n parchu eraill a'r amgylchedd.

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn

Cytunwyd y Confensiwn gan Gynulliad Cyffredinol y Cenhedloedd Unedig ym 1989 a'i lofnodi gan 191 o 193 o wledydd, gan ei gwneud yn ddeddf hawliau hollol fyd-eang. Mae'r Pwyllgor ar Hawliau'r Plentyn, yng Ngenefa, yn cadw llygad ar y ffordd mae gwledydd yn ei wneud. Mae'n tynnu sylw at y ffaith fod y Confensiwn yn cydnabod hawl plant i feddwl a chredu beth maen nhw eisiau, yn ogystal â hawl plant i addysg o safon benodol ac i'w mynegi eu hunain yn rhydd. Yn ogystal, mae'n dweud eu bod yn rhaid ystyried safbwyntiau plant ar bob mater sy'n effeithio arnyd nhw.

Dyma grynodedbau o rai o'r erthyglau:

- Erthygl 12: Yr hawl i fynegi barn yn rhydd ar bob mater sy'n effeithio arno/arni ac i gael ystyriaeth i'r farn honno.
- Erthygl 13: Yr hawl i fynegi safbwyntiau, a chael syniadau a gwybodaeth a'u trosglwyddo, ni waeth am ffiniau.
- Erthygl 14: Yr hawl i feddwl fel y mynnan nhw ac ymarfer crefydd, gydag arweiniad priodol gan eu rhieni.
- Erthygl 15: Yr hawl i gwrdd gyda'i gilydd a phlant eraill, ac ymuno â chymdeithasau a'u ffurfio.
- Erthygl 28: Yr hawl i addysg, gan gynnwys addysg gynradd yn ddi-dâl ac yn orfodol. Dylai gwledydd goludog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.
- Erthygl 29: Yr hawl i gael addysg sy'n ei baratoi/pharatoi ar gyfer bywyd cyfrifol, gweithgar fel oedolyn mewn cymdeithas rydd sy'n parchu eraill a'r amgylchedd.

Mae 72 miliwn o blant yn colli'r cyfle i fynd i'r ysgol

Mae 72 miliwn o blant yn colli'r cyfle i gael addysg

Eto mae dros 72 miliwn o blant – y rhan fwyaf yn ferched – ar draws y byd yn colli'r cyfle i arfer yr hawl ddynol sylfaenol honno. Mae llawer o resymau pam y mae cynifer o blant yn colli'r cyfle i gael addysg.

Problem y prinder athrawon

Un o'r rhesymau hynny yw prinder athrawon. Wrth i fwy a mwy o blant ar draws y byd fynd i'r ysgol, mae'r angen am athrawon wedi'u hyfforddi'n iawn yn cynyddu. Bellach mae angen o leiaf 18 miliwn mwy o athrawon yn y byd! Mae llawer o resymau am y prinder hwn o athrawon, ond mae'n golygu bod disgyblion yn aml yn cael eu troi ymaith.

Hyd yn oed pan fydd plant yn gallu mynd i'r ysgol, mae'r prinder athrawon yn golygu eu bod efallai'n dal i fethu cael addysg. Efallai y bydd y diwrnod ysgol yn para dim ond dwy neu dair awr, neu efallai y byddant mewn dosbarthiadau o hyd at 150 o ddisgyblion. Mae hyn yn ei gwneud yn anodd iawn addysgu a dysgu!

Mae 72 miliwn o blant yn colli'r cyfle i fynd i'r ysgol